

cent a la síl·laba final: segurament partint de *kòubet* amb *-et*, terminació excepcional que estava naturalment abocada a traslladar el seu accent. En el País Valencià *kòlbit* està també en franca majoria, cosa més notable ja que allí el vulgarisme consistent a dir *prèmit*, *collègit*, *gènit*, és rar, per no dir inoït.

Tanmateix així com no sembla haver-hi formes sense *-t* (*-c*) en el Princ., al P. Val. no deixa d'haver-n'hi cert nombre. Porcar donà (en la seva llista ms. de noms de Canet lo Roig, Baix Maestrat) *colbi blanc* i *colbi roquer*, i d'altra banda *colbi blau*; jo vaig anotar *kòlbi* (malnom d'un home) i *kòlbins* plural, com a nom del moixó, a Bétera (1962), plural *kòlbins* com a nom del moixó (i *kòlbi terrer*, allusiu al fet, que hem vist, del lloc on nia) a Quatretonda (1963), *kòlbi* a Montcada de l'Horta (1962);⁶ en fi es diu *kòlpi* amb *-p-* a Xixona segons Giner (1935). Que aquestes formes sense *-t*, per més que siguin minoritàries, no són pronúncies mal notades o variants mutilades per fonètica sintàctica, es comprova pels diversos casos del plural *còlbins* que ja he citat, i també per la variant femenina *còlbia*, poc estesa, però tanmateix registrada a Benassal, amb la varietat *còlvia roquera*, per Sallent, i *còlbia* per *AlcM* a Benassal i l'Alcora.

Una explicació d'aquesta concurrència *còlbit* i *colbi* (*còlbins*, *còlbia*) ens la suggereix el nom científic *oenanthe* —o sigui gr. *οἰνάθη*, compost de *οἶνος* 'vi' i *άνθη* 'taques', pròpiament plural de *άνθος* 'flor'— el *saxicola oenanthe* és, doncs, el moixó tacat de color de vi: vi blanc, d'acord amb el color blanc amb taques groguenques i rogenques, que ja hem vist que és típic del coll d'aquest ocell. Si per una banda hi havia *còlbit* < COLLUM ALBIDUM, simplement 'coll blanquinos', per altra banda hi hagué COLLUM ALBI VINI > *coll alb-vi*, i la variant de Xixona ens dona una benvinguda confirmació d'això últim, car la doble *b-b* del mossàrab *alb-bin*, es canviava normalment en *-p-* segons la fonètica mossàrab.⁷ D'altra banda la variant predominant en *-it* ha de respondre, no pas a ALBUS, que seria simplement 'blanc' (i el color del *còlbit* no arriba a tant) sinó a ALBIDUS 'blanquinos': si la *i* apareix com a *i* en general, i no com a 'e', tot i ser breu (llevat, però, del *caubét* < *còubet*, de Sopenira), no ens ha de sobtar en un nom creat o almenys influït per naturalistes i observadors de la natura, i així com així també s'explicaria per la concurrència amb *alb-vi* ALBUM VINUM.

En fi, pel que fa a la contracció de *coll-àlbit* o *coll alb-vi* a *coalbit*(t), després monoftongat en *còlbit*, *colbi*: és evident que un mot d'aquesta estructura fonètica *coll-àlbi(t)* estava destinat a una inevitable dissimilació pertot: la *-ll-*, però, més feble que la *-l-* de *-lb-*, alhora per ser la primera, per ser intervocàlica (l'altra en canvi, implosiva), i per ser, a diferència de l'altra, pretònica, havia de ser la víctima de la dissimilació pertot arreu, i per tant desaparèixer. En terres valencianes *-lb-* es conservava en totes les variants, d'acord amb les característiques normals del català de València. En el Principat *-lb-* passava a *-yb-*, d'on la forma *còubic* que registra Montoliu en el Camp de

Tarragona, *kòubit* Sallent a Prades, *caubet* jo a Ribagorça. El fet que un diftong intern *ou* davant *b* sigui quelcom d'extraordinari ens dona ja una explicació convincent de la forma *còbit* de la major part del Principat, altrament també podríem creure que en *albbi* (ALBUM VINUM) la *-l-* s'eliminà davant la *b* implosiva de *bb*; o bé que es passà de *co-àubit* per *quàubit* a *kòbit*, per reducció directa del triftong excepcional *-yáub-* a *-ób-*.

¹ Que li dona *còbit*, *còbic*, com a sinònims, per on es comprèn que tot i no ser enterament idèntics (com ho comprova el fet de tenir dos noms científics diferents) han de ser acostadíssims l'un a l'altre, i per tant podem refiar-nos per al *còlbit* del que ens diuen del *cullblanc*. —² Ultra MGadea, Sallent i Fabra, també Montoliu («ocell blanc i negre»), i els informants de Sallent que li donen les variants *còvit* —«pit blanc i ales negres»— i *còlit*: «blanc groguenc del damunt, i blanc del coll i ventre, la cua blanca i negra». Sallent dona un nom castellà *coliblanca* (sinònim de *còlit*), que també deu estar per *colliblanca*. Altrament aquesta forma *còlit* sense *b*, no estant confirmada per cap altra font que Sallent, i segons sembla P. Vayreda (1883), pot ser mera errada de còpia. —³ El nom científic *saxicola* (*saxifraga* és sens dubte una confusió d'*AlcM*, car això és nom de planta, i un moixó no pot trencar pedres) al·ludeix als llocs típics que tria per fer niu (per estar a cobert de la pluja, com observa Sallent, s. v. *cullblanc*): «nia entre les pedres i forats de roques» (Sallent *ibid.*), «nia sota d'un terròs» (Montoliu), «entre la broxa de los márgenes» (MGadea), «nia a terra» (Tortosa), «pels marges» (Sallent, s. v. *còvit*), *colbi roquer* (Porcar), *còlvia roquera* a Benassal. Tots insisteixen molt que és insectívor. —

⁴ A Gandesa *càuvit* 'espècie de cogullada', *AlcM*, forma on predominà una *á* en la combinació *oau*. —

⁵ Registrat també com 'ocell que té el pit blanc' en el vocabulari de Sopenira per Voliva (*CongrLLCat.*, 1906, s. v.), «ocell grisenc amb plomes blanques», Ribag. i C. de Tremp, *AlcM*. En el Matarranya: m'ensenyaren el niu, amb els ous, d'un *kaubét*, semblant a una «tutuvía» (veg. *COTOLIU*) a Ràfels (1956); i J. G. M. (1935) anotà a Bellmunt de Mesquí *kalbét*, i li digueren que en pobles veïns de llengua cast. era *codalvo* (< *koalbo* dissim.). *Cauet* 'palmípeda', *Alca torda* Vinaròs i Altea (Boscà). —

⁶ En canvi vaig sentir, amb *-t*, *kòlbit* a Gata i a Benignànim. —⁷ Cf. els exs. tals com *hábbat* > *bappát* i *ABBATEM* > *lapat* en *EntreDL* III, 85, n. 15. I en general els nombrosos casos d'ensordiment de totes les geminades sonores, aplegats en el *DCEC* (veg. els índexs fonètics) i en aquesta mateixa p. 85 d'*EntreDL*, pel que fa al mossàrab, al català (*geperut*, *retre*, *enater*) i a l'hispanoàrab (*almugatèn*, etc.).

Colcar, V. *cavalcar* (CAVALL) *Colcom*, V. *quelcom*

COLCOTAR, de l'hispanoàrab *qulqutâr* 'vidriol